Annus IX - Vol. IX Die 2 Novembris 1917 Num. 11

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA BENEDICTI PP. XV

MOTU PROPRIO

I

DE SACRA CONGREGATIONE PRO ECCLESIA ORIENTALI

BENEDICTUS PP. XV

Dei providentis arcano consilio locum obtinentes beati Petri Apostolorum Principis, quem Dominus Iesus animarum, suo redemptarum sanguine, Pastorem in terris summum perpetuumque constituit, omnem Nos adhibere vigilantiam et curam ut universae ac singulae non modo conserventur sed accrescant ecclesiae, ex quibus compactum et coagmentatum constat *unum corpus Christi mysticum*, seu Ecclesia Catholica, equidem pro apostolici officii conscientia studemus. Cum autem omnes particulares ecclesias paterna caritate complectimur, tum praesertim orientales, quippe quae in vetustiore suorum temporum memoria lumina offerant sanctitatis doctrinaeque tam clara, ut eorum splendore etiam nunc, tanto intervallo, reliquas christianorum regiones collustrari videamus. Iam vero contemplari sine maerore non possumus, quemadmodum ex florentissimis amplissimisque tam tenues ac miserae sint effectae, postquam scilicet lamentabilium series continuatioque causarum maximum orientalium numerum ab Ecclesiae Matris complexu distraxit.

Utinam dilectis ex Oriente filiis, divino munere, contingat in possessionem pristinae prosperitatis et gloriae aliquando restitui: Nos interea, Nostrarum partium memores, dabimus diligenter operam ut ecclesiarum orientalium afflictas res, quantum est in Nobis, relevemus.

Itaque deliberatum Nobis est pro unitis, qui dicuntur, orientalibus propriam Sacram Congregationem instituere, cuius Nosmet ipsi geramus, Nostrique deinceps successores, praefecturam. Quae enim *pro negotiis ritus orientalis* usque adhuc fuit, Pii IX, f. r. decessoris Nostri auctoritate iussuque condita, cum S. Congregationi de Propaganda Fide adiuncta esset, ut huius quasi quaedam accessio posset videri, non ignoramus aliquos fuisse non bene erga Apostolicam Sedem animatos, a quibus Romani Pontifices inde arguerentur catholicos Orientales parvi pendere, eosque Latinis velle subiectos. Huiusmodi criminationes etsi quisquis res ex veritate aestimat, videt inanes esse, volumus tamen de huius Apostolicae Sedis in Orientales benevolentia constare ita ut dubitare iam liceat nemini. Et nostri quidem Orientales, cum videant Pontificem Maximum suis utilitatibus ipsum prospicere, intelligent profecto non posse Apostolicam Sedem se eis amantiorem ostendere. E ceteris autem libet confidere iam non fore qui Latinos in suspicionem Orientalibus adducant, cum vel ex hac re sit manifestum, in Ecclesia Iesu Christi, ut quae non latina sit, non graeca, non slavonica, sed catholica, nullum inter eius filios intercedere discrimen, eosque, sive latinos, sive graecos, sive slavos, sive aliarum nationum, omnes apud hanc Apostolicam Sedem eumdem locum obtinere.

Quare de apostolicae potestatis plenitudine haec Motu proprio statuimus et sancimus:

I. Sacra Congregatio de Propaganda Fide pro negotiis ritus orientalis die xxx mensis novembris huius anni esse desinat.

II. Seorsum a S. Congregatione de Propaganda Fide, *S. Congregatio pro Ecclesia Orientali* sit a die 1 mensis insequentis: cui quidem praeerit ipse Summus Pontifex. Ea comple-

ctetur aliquot S. R. E. Cardinales, ex quibus unus Secretarius erit: adiunctos habebit e spectatissimis de Clero viris unum Assessorem et plures tum ex latino tum ex orientali ritu Consultores; praeterea idoneum officialium numerum ex clericis qui rerum orientalium peritiores sint.

III. Huic Congregationi reserventur omnia cuiusvis generis negotia quae sive ad personas, sive ad disciplinam, sive ad ritus Ecclesiarum orientalium referuntur, etiamsi sint mixta, quae scilicet sive rei sive personarum ratione latinos quoque attingant.

IV. Pro Ecclesiis ritus orientalis haec Congregatio omnibus facultatibus potiatur, quas aliae Congregationes pro Ecclesiis ritus latini obtinent, salvo tamen iure Congregationis S. Officii.

V. Eadem Congregatio controversias dirimat via disciplinari; quas vero ordine iudiciario dirimendas iudicaverit, ad tribunal remittet quod ipsa Congregatio designaverit.

Quae omnia rata et firma esse volumus in perpetuum, contrariis quibuslibet, etiam specialissima mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum die I mensis maii, anno MDCCCCXVII, Pontificatus Nostri tertio.

BENEDICTUS PP. XV

II

DE INSTITUTO PONTIFICIO STUDIIS RERUM ORIENTALIUM PROVEHENDIS

BENEDICTUS PP. XV

Orientis catholici ad spem veteris prosperitatis excitandi causa, mense maio vertentis anni Sacram Congregationem pro Ecclesia Orientali instituimus. Sed quod habemus propositum certe eveniet facilius uberiusque, si, qui in eo persequendo Nobis navaturi sunt operam, illi optime parati instructique ad laborandum devenerint. Itaque proprium altiorum studiorum

domicilium de rebus orientalibus in hac Urbe, christiani nominis capite, condere decrevimus, idque et omni apparatu, quem huius aetatis eruditio postulat, ornatum, et doctoribus, in uno quoque genere peritissimis Orientisque perstudiosis insigne: in quo quidem Latini primum sacerdotes qui apud Orientales sacrum ministerium obire voluerint, congruenti, quae omnes numeros habeat, institutione formentur. Haec porro studiorum domus pateat etiam Orientalibus tum unitis tum orthodoxis qui appellantur: illis quo ordinarium doctrinae curriculum harum disciplinarum accessione perficiant; hi vero ut possint, omni praeiudicata opinione deposita, veritatem penitus perscrutari. Volumus enim ibi doctrinae catholicae simul et orthodoxae una pariter procedat expositio, ut cuivis sui iudicii viro evidens fiat quibus e fontibus utraque manaverit, ex Apostolorumne praedicatione, Ecclesiae perenni magisterio ad nos tradita, an aliunde.

Quod igitur rei christianae in Oriente bene vertat, Nos Motu proprio constituimus et sancimus:

I. Institutum studiis rerum orientalium provehendis Romae esto, quod, praecipua sub vigilantia curaque Summi Pontificis positum, pontificii titulo decoretur.

II. Illud S. Congregationi pro Ecclesia Orientali proxime subiectum erit, per eamque Nobis ac Nostris successoribus.

III. Propria distinctaque sedes Instituto erit in iis prope Vaticanum aedibus, ubi « Hospitium de Convertendis » vulgo dictum, usque adhuc fuit: id quod fieri volumus sine ullo detrimento ipsius Hospitii.

IV. Hae in Instituto tradantur disciplinae:

a) Theologia orthodoxa quae varias orientalium christianorum de divinis rebus doctrinas attingat, cum praelectionibus de Patrologia orientali, de Theologia historica ac de Patristica

b) Ius canonicum omnium Orientis christianarum gentium

c) Multiplex Orientalium Liturgia

d) Byzantii Orientisque reliqui Historia tum sacra tum civilis: cui praelectiones accedent, de Geographia ethnographica,

de Archeologia sacra, de Constitutione earum gentium civili et politica

e) Litterae sermonesque Orientalium.

V. Horum omnium studiorum cursus biennio conficiatur.

VI. Scholas Instituti frequentabunt sacerdotes ex latino ritu qui in Oriente sacrum ministerium obituri sunt: easdem frequentare licebit non modo clericis nostris orientalibus, sed etiam iis orthodoxis qui sint veritatis altius inquirendae cupidi.

VII. Ne quid autem adiumenti ad studia ibidem desit, Instituto Bibliothecam adiungimus bene apparatam cum a librorum delecta copia, tum a scriptis periodicis quae ad rem pertineant.

Quae vero hic a Nobis constituta sunt, ea in perpetuum valere iubemus, contrariis quibusvis, etiam specialissima mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XV mensis octobris MDCCCCXVII, Pontificatus Nostri anno quarto.

BENEDICTUS PP. XV

LITTERAE APOSTOLICAE

SODALITAS SACRATISSIMI CORDIS IESU PRO PIANDIS ANIMABUS IN PURGATORIO IGNE DETENTIS, QUAE IN NOVO TEMPLO EIUSDEM TITULI ROMAE SEDEM HABET, ERIGITUR IN ARCHISODALITATEM ET INDULGENTIIS AC PRIVILEGIIS AUGETUR.

BENEDICTUS PP. XV.

Ad perpetuam rei memoriam. — Saluberrimo sane proposito, ad animas vita functorum eluendas, Sacratissimi Cordis Iesu merita, praesertim per Augustum Altaris Sacrificium, offeruntur; neque enim quidquam cogitari possit aut animabus illis utilius aut ipsimet Cordi Iesu iucundius. Quae quidem pia exercitatio, tam longe ante a B. Margarita Maria Alacoque summopere commendata, ut latius in communem usum reciperetur, sacerdos Victor Jouët, missionarius, cuius incensam pietatem et insigne religionis studium placet hic peculiari modo commemorare, in hac alma Urbe Sodalitatem condidit a Sacratissimo Corde Iesu

pro piandis animabus in purgatorio igne detentis, quae a Cardinali Vicario die XXXI mensis maii, an. MDCCCXCIII canonice erecta est. Sedem ea primum habuit in oratorio publico, quod idem missionarius, ut excolendo ad pietatem populo, ex permagna novarum domorum accessione confertissimo, quantum poterat, prospiceret, in regione quae *Prati di Castello* vulgo nuncupatur, paulo ante constituerat; sed deinceps, oratorio iterum atque tertium ob maiorem in dies fidelium frequentiam, in eiusdem tamen regionis finibus, translato, sedem bis commutavit. Empta interim area cum exstructa ibi domo, sacerdos Jouët, divinae spei plenus, novi templi, quod affabre gothicae structurae formas refert, fundamenta iecit; at eximium opus ipsius missionarii obitu interceptum est. Tum fel. rec. decessor Noster Pius X, Litteris Apostolicis die XX mensis ianuarii an. MCMXIII datis, Sodalitatem regendam commisit missionariis a Sacro Corde Iesu e provincia Italica, qui, cum fundatore spirituali necessitudine coniuncti, novissima religionis solacia eidem morienti impertiverant; itemque iussit aedificationem templi continuari, curante Petro Benedetti, Procuratore eorundem missionariorum generali, quem et Sodalitatis Moderatorem et novae sacrae Aedis in paroeciam erigendae primum suo tempore futurum Parochum designavit. Cum vero eiusmodi templum, honori Sacratissimi Cordis Iesu pro piandis in purgatorio igne detentis animabus dicatum, propediem sit publico cultui aperiendum, idem dilectus filius Petrus Benedetti a Nobis demisse postulavit ut Sodalitatem, quam moderatur, tum Archisodalitatis titulo ac privilegiis ornare, tum larga indulgentiarum copia augere de apostolica benignitate velimus. Quibus ipsius moderatoris precibus eo libentius obsecundamus, quod vel a pueris magna complecti assuevimus miseratione defunctorum animas, quas Deus, sibi caritate coniunctas, veluti aurum rude, purgat et expolit, ut caelesti beatitate dignas efficiat, itemque, haud secus ac proximi decessores Nostri, frugiferum opus, ad eas iuvandas a pientissimo missionario institutum, vehementer probamus atque habemus carissimum. Itaque, de Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium Litterarum vi perpetuumque in modum, *Sodalitatem Sacratissimi Cordis Iesu pro piandis animabus in purgatorio igne detentis,* in templo eiusdem tituli prope Tiberim in regione vulgo *Prati di Castello* canonice constitutam, in Archisodalitatem erigimus, addita facultate sodalitates omnes alias eiusdem tituli atque instituti, ubique terrarum antehac erectas vel in posterum erigendas, servata forma Constitutionis Clementis Pp. VIII, sibi aggregandi, cumque iis communicandi indulgentias omnes et privilegia quae eidem Archisodalitati nunc confirmaturi vel concessuri sumus aut quae in posterum

concedentur, quaeque cum aliis communicari liceat. Audito igitur dilecto filio Nostro S. R. E. Cardinali Poenitentiario Maiore, decernimus, abrogatis quibuslibet aliis indulgentiis ac privilegiis, Archisodalitatem sic per Nos erectam his indulgentiis ac privilegiis iam nunc frui quae sequuntur. Scilicet de omnipotentis Dei misericordia ac Bb. Petri et Pauli Apostolorum Eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christifidelibus qui eidem Archisodalitati in posterum nomen dederint, quo die inscribentur, si, rite confessi ac sacra synaxi refecti, ecclesiam aliquam vel publicum oratorium visitaverint, ibique pro Christianorum Principum concordia, haeresum exstirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam; ac tam adscriptis quam in posterum adscribendis eidem Archisodalitati sociis, in cuiusvis eorum mortis articulo, si vere poenitentes et confessi et Eucharisticis dapibus recreati, vel, quatenus id facere nequiverint, saltem contriti nomen Iesu ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint et mortem tamquam peccati stipendium de manu Domini patienter susceperint, item plenariam; iisdem sociis, tam adscriptis quam in posterum Archisodalitati adscribendis, qui die dominico infra octavam Festi SS̄mi Cordis Iesu vel alio quolibet die eiusdem octavae, sacramentali admissorum confessione expiati atque angelorum epulis refecti, ecclesiam vel oratorium Archisodalitatis visitaverint et preces, ut superius diximus, effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Ad hoc, ut pia exercitia, secundum Archisodalitatis tabulas peragenda, cum uberiore fiant spirituali tum ipsorum sociorum, tum animarum defunctorum, emolumento, praesentibus pariter et futuris Archisodalitatis sociis, qui piis exercitationibus, quae in ecclesia Archisodalitatis pro animabus in purgatorio igne detentis peraguntur, per integram hebdomadam intererint, modo consuetas conditiones impleverint, indulgentiam plenariam largimur; item, semel in mense, si in singulis eiusdem mensis hebdomadibus, una vice saltem, per integram horam pia exercitia peregerint in animarum Purgatorii suffragium. Praeterea iisdem sodalibus, qui, singulis annis, diebus festis Ss. Fabiani et Sebastiani, idest die XX, S. Francisci Salesii, i. e. d. XXIX m. ianuarii; S. Franciscae Romanae, i. e. d. IX, S. Gregorii Magni, i. e. d. XII, S. Iosephi, i. e. d. XIX, S. Catharinae Ianuensis, i. e. d. XXII m. martii; S. Antonii Patavini, i. e. d. XIII m. iunii; S. Laurentii mart., i. e. d. X, S. Bernardi, i. e. d. XX m. augusti; S. Nicolai Tolentin., i. e. d. X, S. Michaelis Archangeli, i. e. d. XXIX m. septembris, contrito saltem corde Archisodalitatis ecclesiam visitaverint et ad Summi Pontificis mentem oraverint, de

numero poenalium in forma Ecclesiae consueta septem annos totidemque quadragenas: quoties vero aliquod pietatis vel caritatis opus secundum finem Archisodalitii, corde saltem contrito, exerceant, et praesertim defunctorum corpora ad locum sepulturae pio comitatu prosequantur, vel quoties precatiunculam recitent « Fidelium animae per misericordiam Dei requiescant in pace », de numero item poenalium dierum, in forma Ecclesiae consueta, centum expungimus. Atque hic placet commemorare, Romanos Pontifices decessores Nostros omnibus fidelibus prima noctis hora psalmum « De profundis », aut orationem dominicam cum salutatione angelica et prece « Requiem aeternam » pie ac devote recitantibus centum dierum indulgentiam semel in die lucrandam, et, consuetis conditionibus, semel in anno, indulgentiam plenariam largitos esse: quam decessorum Nostrorum benignam concessionem in fidelium memoriam redigimus et redigi volumus, ut frugifera eiusmodi exercitatio latius apud christianum populum percrebrescat et propagetur. Omnibus vero indulgentiis tum plenariis tum partialibus, de quibus supra, ea excepta quae in articulo mortis lucrifieri potest, liceat poenas vita functorum expiare. Ut singularibus praeterea privilegiis Archisodalitatem ipsam ornemus, omnibus sacerdotibus, qui eidem adscripti sint, veniam facimus applicandi, bis in hebdomada, indulgentiam altaris Missae quam pro defunctis celebrent; itemque largimur, ut Missae omnes, quae in suffragium animae alicuius socii vita functi applicentur, perinde animae illi prosint ac si essent ad altare privilegiatum peractae. Denique, ut novum templum, quod propediem, uti diximus, Christifidelibus patebit, peculiaribus gratiis augeamus, concedimus indulgentiam quotidianam perpetuam, defunctis quoque applicabilem, ab omnibus et singulis ex utroque sexu fidelibus qui illud visitent, consuetis conditionibus, lucrandam; et praeterea, ut tria eiusdem sacrae aedis altaria, idest maius et duo altaria B. Mariae Virgini et S. Gregorio dicata, privilegio quotidiano perpetuo polleant. Decernentes has Litteras Nostras firmas, validas atque efficaces semper exsistere et fore, suosque plenarios atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos spectat, vel in posterum spectare poterit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari: sicque in praemissis iudicandum esse ac definiendum, atque irritum et inane fore quidquid super his a quovis, qualibet auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de non concedendis indulgentiis ad instar aliisque Constitutionibus et sanctionibus apostolicis ceterisque omnibus in contrarium facientibus quibuslibet. Praesentibus perpetuo valituris. Volumus autem ut harum Litterarum transumptis seu exem-

plis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXV mensis octobris anno MCMXVII, Pontificatus Nostri quarto.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status.*

EPISTOLA

AD PETRUM S. R. E. CARD. MAFFI, ARCHIEPISCOPUM PISANUM, ET ALPHONSUM S. R. E. CARD. MISTRANGELO, ARCHIEPISCOPUM FLORENTINUM, CETEROSQUE ARCHIEPISCOPOS ET EPISCOPOS ETRURIAE, QUI EX ANNUO CONVENTU COMMUNES LITTERAS MISERANT.

Dilecti filii Nostri et venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. — Omnem vestram de Ecclesiae sanctae utilitate deque humani generis salute curam declarant eae communes litterae quas nuper ex annuo conventu ad Nos magna cum pietatis significatione dedistis. In quibus primum merito vos quidem iuris canonici Codicem, quem Nos, Deo adiuvante, promulgavimus, summis laudibus prosequimini, uti rem mirabilis cuiusdam opportunitatis. Sed laudes istae ad Nostrum fel. rec. decessorem omnino aut certe ex maxima parte recidunt; Nos praeclaro operi quod is instituerat et prope absolutum reliquerat, dumtaxat extremam manum imposuimus. Restat ut illud tam sit catholico nomini fructuosum, quam est Apostolicae Sedi honorificum. Qua in re non sane est vestra pastoralis officii defutura diligentia. Quod autem secundo loco scribitis, probari admodum vobis ea quae de divini verbi praedicatione a Nobis praecepta sunt, gaudemus, eo magis quia vos intelligimus in eodem genere similia haud ita pridem praecepisse. Itaque has in primis Nostras praescriptiones, quae adeo sunt cum animarum bono coniunctae, in vestris dioecesibus religiose servatum iri pro certo habemus. - Quod postremo attigistis de recenti hortatione Nostra ad belligerantes, utinam eas voces eodem accipiant omnes animo quo Nos edidimus, id est vacuo a partium studiis, studioso tantum salutis communis. Nam si hoc fiat, quidni iam componatur illa iusta mansuraque pax, cuius Nos adumbrata lineamenta proposuimus? Ceterum

quisquis suae mentis est compos vel ex hoc aestimare potest quam sint malae fidei qui inconsideratam plebecularum temeritatem adversus Nos concitare contendunt, quasi horum incommodorum quibus laboratur, auctores fautoresque fuerimus. Equidem homines nefarios atque improbos qui omni ope nituntur ex animis imperitorum extrahere radicitus religionem, posthac cessaturos esse in pessimo proposito non speramus. Sed Nos tamen omnes omnium miserias in visceribus Iesu Christi complectentes, vincere in bono malum perseverabimus, simulque obsecrare Deum ut, misericordiae memor, tandem pacis munera hominibus ipse largiatur. - Quorum auspicem et paternae Nostrae benevolentiae testem, vobis, dilecti filii Nostri et venerabiles fratres, vestroque clero et populo apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die IV mensis octobris MCMXVII, Pontificatus Nostri anno quarto.

BENEDICTUS XV.

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA POENITENTIARIA APOSTOLICA

SECTIO DE INDULGENTIIS

QUO MODO MUTILATI INDULGENTIAS LUCRARI POSSINT QUIBUSDAM ACTIBUS CULTUS ADNEXAS.

Beatissime Pater,

Henricus Genovesi, O. P., capellanus militaris nosocomii Gorlae I, in Mediolanensi archidioecesi, humillime exponit quae sequuntur:

Multi mutilati signo Crucis se munire vel genua flectere coram Ssmo Sacramento non possunt, et proinde privantur indulgentiis hisce cultus actibus adnexis. Quam ob causam orator a Sanctitate Vestra enixe gratiam postulat ut praedictas indulgentias lucrari possint mutilati qui signum Crucis facere nequeunt, dummodo formulam recitent, et qui in genua provolvi non possunt, dummodo caput inclinent.

Et Deus...

SSmus D. N. Benedictus Div. Prov. PP. XV, in audientia diei 19 vertentis mensis infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiori impertita, perlibenter excipiens praemissas preces, concedere dignatus est ut indulgentias, pro quibus lucrandis recitatio precum una cum aliquo corporis actu iniungitur, quem mutilati peragere impares sunt, isti lucrari valeant fusis dumtaxat precibus. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae in Sacra Poenitentiaria die 22 octobris 1917.

GULIELMUS CARD. VAN ROSSUM, *Poenit. Maior.*

L. ✠ S.

F. Borgongini Duca, *Secretarius.*

SACRA ROMANA ROTA

BITURGEN.

LOCATIONIS

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno tertio, die 22 aprilis 1911, RR. PP. DD. Ioannes Prior, Ponens, *Aloisius Sincero et Fridericus Cattani, Auditores de Turno, in causa* Biturgen.-Locationis, *inter* Victorianum Canonicum Razzanelli, *repraesentatum per legitimum procuratorem advocatum Vincentium Sacconi, et* Capitulum Ecclesiae Cathedralis Biturgensis, *repraesentatum per legitimum procuratorem advocatum Angelum D'Alessandri, hanc tulerun definitivam sententiam.*

1. Victorianus Canonicus Razzanelli, e gremio Capituli Biturgensis, die 19 ianuarii 1910 ab eodem Capitulo petiit ut ad septem annos sibi locaretur aedificium quoddam, olim Dei cultui in honorem S. Ioannis dicatum, diu vero desecratum, cum ibidem populum fidelem *cinematographicis* spectaculis instruere proponeret, oblata pensione annua centum libellarum, quam loci Municipium pro locatione earumdem aedium iam ad finem vertente solvebat, dummodo prius reparationibus opportunis renovaretur, confecto praecipue de novo eiusdem pavimento, quod prorsus detritum erat: « ... occorrono alcuni restauri e l'impiancito « nuovo, essendo l'attuale affatto rovinato. Quando tutto sia rimesso in « buono stato, come deve essere un locale che si alloga, sono disposto « a pagare il canone annuo stesso pagato fin qui dal Municipio, fis- « sando la durata almeno per sette anni da cominciare il prossimo « agosto ». Capitulum Cathedrale die 22 ianuarii 1910 unanimi voto precibus Canonici Razzanelli annuit, ea tantum posita conditione ut aedificium nec alteri sublocaretur, nec sine consensu Capituli substantialiter mutaretur.

2. Expirato mense augusti 1910 contractu locationis cum Municipio inito, cum mora nimia haberetur in aedificio reparando, Canonicus Razzanelli pluries ad Capitulum scripsit, diebus nimirum 4, 20 et

25 octobris, ad obligationem urgendam: quam Capitulum prius declinare quaerebat (ep. 28 oct.), postea vero, iuxta iam deliberata et decisa in sessione capitulari diei 22 ianuarii 1910, acceptavit: « ... il Capitolo « si atterrà scrupolosamente alla deliberazione presa in proposito il « 22 gennaio del corrente anno, e curerà che tali restauri siano eseguiti « quanto prima » (ep. 18 nov. 1910).

Pavimentum de novo refecit, et die 12 mensis maii 1911 Canonicum Razzanelli, postquam documento, conditiones contractus ineundi exhibenti, simul cum procuratore Capituli subscriptionem apposuerat, in possessionem rei locatae immisit. Locus tamen aptus nondum erat quo populus conveniri posset ad spectacula cinematographica conspicienda, cum parietes dealbati non fuerint. Conductori insistenti ut hoc opus dealbationis perficeretur Capitulum respondit id fieri non posse sine praevio examine et consensu Praefecti monumentis; habito vero huiusmodi consensu, ob nimios sumptus necessarios opus aggredi noluit. Ad iura sua tuenda Canonicus Razzanelli rerum statum mense novembris 1912 Episcopo primo exposuit, deinde ad S. Congregationem Concilii mense maii 1913 confugit, quae censuit concordiam inter partes ineundam fuisse, quae si fieri non posset, rem esse iudicialiter in primo gradu dirimendam a Curia episcopali.

Interim statuit Capitulum distributiones chorales ab initio anni 1913 Canonico Razzanelli non esse pendendas, quia pretium locationis non solverat.

Cum partes de concordia facienda non convenerint, res, ordine iudiciali servato, coram tribunali dioecesano agitata est, cuius sententia die 5 augusti 1915 prodiit, terminis sequentibus prolata:

« *a*) riconosce ed ammette a favore dell'attore Razzanelli il diritto « alla imbiancatura delle pareti dell'ex-chiesa di S. Giovanni;

« *b*) stabilisce e determina la decorrenza del canone di affitto dal « giorno in cui la imbiancatura sarà eseguita;

« *c*) respinge la domanda Razzanelli relativa al rifacimento dei « danni;

« *d*) accoglie la domanda Razzanelli limitata alle competenze pagate « all'avvocato Concistoriale ed alle spese per il ricorso alla S. Congre- « gazione del Concilio;

« *e*) veduta la sentenza emessa dalla S. Congregazione del Concilio « in data 22 giugno 1914 ritiene superfluo pronunciarsi sulle disposi- « zioni della medesima;

« condanna il Rmo Capitolo alle spese relative al processo da liqui- « darsi in separata sede dal Presidente ».

3. Contra sententiam Curiae Biturgen. ad N. S. Ordinem appellationem Capitulum rite interposuit, et lis contestata est sub sequentibus rogandi formulis:

1) an constet de nullitate sententiae die 5 augusti 1915 a Curia Biturgen. prolatae;

2) an teneatur Capitulum favore Canonici Victoriani Razzanelli parietes dealbare aedificii eidem locati;

3) a quanam die incipere debeat favore Capituli solutio pensionis pro locatione debitae;

4) an et in quanam mensura teneatur Capitulum favore Canonici Razzanelli damna et expensas reficere in casu.

4. Capitulum ex duplici capite sententiam Curiae dioecesanae nullitate impetit, nempe: *a*) ex capite recusati iudicis qui simul cum aliis duobus iudicibus collegialiter agentibus exceptionem suspicionis contra seipsum interloquutoria sententia reiecit et de merito causae principalis iudicavit; et *b*) ex capite denegatae opportunitatis defensionis.

5. Notissima quidem est regula a Pio VIII in Const. *In throno iustitiae,* n. 13, diei 27 decembris an. 1561 statuta (Magn., *Bull. Rom. Luxem.,* tom. 2, n. 44) et aliis Constitutionibus Pontificiis repetita et confirmata, nimirum, Const. Pii IV, *Cum ipso,* n. 13, die 30 iunii 1562 et Const. *Cum nuper Nos,* eiusdem diei pro Referendariis Signaturae Iustit. (Magn., *Bull. Rom.,* tom. 2, n. 58, 59); Const. Pauli V, *Universi agri* (*De Reformatione omnium Tribunalium Urbis,* diei 1 martii 1612, n. 5; *De auditorio Rotae,* n. 19; Magn., *Bull. Rom. Luxemb.,* tom. 3, n. 71); et Const. Clementis VIII, *Litium dispendiis,* n. 1 (Magn. *Bull. Rom. Luxemb.,* tom. 3, n. 18) qua praecipitur non esse attendenda capita nullitatis sententiae « praeterquam ex defectu iurisdictionis, citationis « vel mandati ». In Const. Clementis VIII ex gr. legitur: « Statutum « fel. rec. Pii PP. IV, praedecessoris Nostri, ne iudices Almae Urbis « nullitates attendant nisi ex defectu iurisdictionis, citationis vel man« dati, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione extendimus », etc. Id continua observantia in decisionibus N. S. Tribunalis servatum est. Cfr. Recentior., dec. 36, n. 2, par. 10, tom. 1; dec. 69, n. 1, par. 10, tom. 1; dec. 416, n. 17, par. 16, dec. 490, n. 1, par. 18, t. 2; dec. 237, n. 28, par. 19, t. 1; De Luca, *De iudic.,* disc. 6, n. 2 et disc. 36, n. 22; idem *De Relat. Curiae,* disc. 31, n. 43. Item Rota coram Many, *Trevirен.-Diffamationis,* an. 1913.

6. Verum haec regula solemnitates iudicii respicit quae lege positiva praescribuntur non autem illa elementa iudicii substantialia, quae ex iure naturae requiruntur, et sine quibus iudicium proprie dictum

consistere nequit. Unde scribit Sigismundus Scaccia (*De Iudic.*, lib. 2, cap. 3, qu. 14, n. 189 seq.): « Ideo alias valde scandalizatus fui de quodam « iudice, qui, attendendo verba dictae Constitutionis S. D. N. Clemen- « tis VIII, eamque non intelligendo, sententiam latam ab alio iudice sine « ullis actis, praeter citationem ad sententiam, declaravit esse validam, « quia dicebat in ea non deficere citationem, et esse latam a iudice « habente iurisdictionem, et inter personas habentes legitimum manda- « tum; quia erat lata inter principales et non inter alias personas, in « quibus potuisse deficere mandatum. Ratio, quare ista sententia sit nulla, « est, quia sicut domus non potest consistere in aere, sine fundamentis, « et filius non potest dari, nisi sit genitus, ita neque sententia potest « consistere et stare sine terminis substantialibus, et sine actis; quia ter- « mini et acta sunt bases et fundamenta sententiae... illa Constitutio non « disponit quod possint omitti termini substantiales, sed solum removet « nullitates, et removendo nullitates, non censetur removere eam quae « apparet ex facie actorum »

7. Capita nullitatis, vero, in praesenti casu proposita substantiam iudicii, prout de iure naturae consistit, potius quam eiusdem solemnitates, a lege positiva praescriptas, attingunt. Legitur enim in Decreto Gratiani, cap. *Quod suspecti*, 15, Caus. 3, qu. 5: « Quod suspecti et ini- « mici iudices esse non debeant, et *ipsa ratio dictat*, et plurimis pro- « batur exemplis... Nam quodammodo *naturale est* suspectorum iudicum « insidias declinare et inimicorum iudicium semper velle refugere ». Quod iterum renovatur in lib. 2, *Decretalium*, cap. 41, tit. 28, *De appellat.* Cf. 1 *Apertissimi* c. *De Iudic.*; Schmalzgrueber, lib. 2, tit. 27, *De Appell.*, n. 130; Pirrhing, eod. loc., n. 265; Reiff., eod. loc., n. 316. Et dictat ipsa natura neminem posse iudicem esse in propria causa; « in « re enim propria iniquum admodum est alicui licentiam tribuere sen- « tentiae » (L. un., C, *Ne quis in sua causa iudicet.*). Cf. Pirrhing, lib. 2, tit. 1, n. 74 seq.: Reiff., lib. 2, tit. 1, n. 204; Lega, *De iudiciis*, par. 1, n. 545... Iudex vero qui de exceptione suspicionis contra seipsum videt, in causa propria iudicare dicendus est, cum huiusmodi exceptio ipsius personam directe tangit, secus ac in quaestione de competentia ipsius, quae potius publicam eius potestatem respicit (Lega, *De iudiciis*, loc. cit., n. 545...).

Item defensio est iuris naturalis (L. *Ut vim*, 3 ff., *de Iustit. et iur.*), prout causa rei favorabilior est quam actoris, iuxta regulam XI *de Reg. Iur.*, in 6).

Unde duo capita nullitatis sententiae a parte appellante proposita nequeunt excludi per regulam S. Rotae, qua attendendos esse statuitur,

tanquam causas nullitatis, tantummodo defectus iurisdictionis, citationis et mandati.

8. Causa recusationis iudicis, in prima instantia allegata, est quod unus ex tribus iudicibus delegatis, Rev. D. Iosephus Conti, ab actore V. Razzanelli haeres suus fiduciarius et executor testamentarius nominatus fuerat, ac proinde ob vinculum amicitiae cum actore suspectus evasit. Exceptio suspicionis die 18 martii 1915 mota fuit, i. e. post litis contestationem quae die 28 ianuarii 1915 locum habuit. Reiecta igitur fuit a tribus iudicibus collegialiter agentibus « perchè *inoltrata intempestivamente* ».

9. In variis locis Corporis Iuris agitur de causis legitimis recusationis iudicis, quin tamen omnes taxative assignentur. Ita in Can. *Quod suspecti*, 15 Caus. 3, qu. 5; in diversis capitibus tit. 29, *De Officio Iud. Deleg.*, scilicet, cap. causam duae 17; cap. *Cum super*, 23; cap. *Insinuante*, 25; cap. *Cum Raphael*, 35; cap. *Suspicionis* 38; et in cap. Causam 18 *De iudiciis* tit. 1, lib. 2, *Decretal.*... Conveniunt tamen Doctores huiusmodi causas ad pauca quaedam capita reduci posse; nimirum: *a*) utilitatem iudicis patrimonio derivantem directe aut indirecte ex litis obiecto; *b*) iudicis affectionem aut odium in alterutram aut utramque litigantium personam; *c*) vel eius affectionem in causam, in qua advocati aut procuratoris aut aliam partem egerit; vel quia similem causam habet, in qua tanquam pars litigans intervenit (cf. Lega, *De Iud.*, par. 1, n. 546; Pirrhing, lib. 2, tit. 1, *De foro comp.*, n. 202, 203; Schmalzgrueber, tit. 28, *De Ap.*, n. 137, 138).

10. In iure vero provisum est ut huiusmodi suspicionis exceptio, sicut et aliae exceptiones dilatoriae, ante litis contestationem proponatur; nam reus qui litem coram iudice contestatur, in eum consentire et iuri excipiendi contra illum renunciasse censetur (cap. *Inter monasterium*, 20, tit. 27; *De sent. et re iudicat.*, lib. 2, X; arg. cap. *Insinuante*, 25, *De Off. Deleg.*; Authent. Offeratur eod. tit. *De lit. contest.*; Schmalzg., in tit. 25 *De Exceptionib.*, n. 20, et tit. 28 *De Appell.*, n. 133; Reiff., in tit. *De Appell.*, n. 320; Pirrhing, in *De Appell.* n. 268). Ad rem Schmalzgrueber (loc. cit., n. 20): « Quando reus in iudicio ordinario litem con« testatur, iudicium suscipit et acceptat; cum deinde excipit adversus « personas, locum, tempus, iudicium recusat. Igitur qui post litis conte« stationem exceptionem dilatoriam opponit, pugnantia loquitur, sed « pugnantia loquens non est audiendus, ergo, etc. Procedit hoc maxime « de iis exceptionibus, quae respiciunt personam iudicis, quia scilicet « iudex dicitur suspectus, vel incompetens, etc., nam hae ante omnem « actum iudicialem opponi debent, ne alias reus in iudicem suspectum

« consentire, vel incompetentis iurisdictionem prorogare videatur, ut « notat Vallens hic n. 7, Engel, n. 2, Konig, n. 15, cum aliis ».

11. Non tenet, tamen, huiusmodi regula, ut patet, si causa suspicionis post litem contestatam exorta fuerit, nam quae de novo emergunt novo indigent auxilio (L. *De aetate*, 11, ex causa 8 ff. *de interrog. in iure fac.*) vel si ante litem contestatam quidem exstiterit, sed tantummodo post ipsam reo innotuerit, de quo fidem iureiurando facit. Nam impossibilium nulla est obligatio, et iusta ignorantia, iuxta regulam *ignorantia de reg. iur.*, in 6, excusat. Ita decrevit Urbanus III (in cap. *Pastoralis*, 4, *De exceptionib.*, tit. 25, lib. 2, X: « (Proponentes exceptiones « dilatorias post tempus assignatum) nullatenus audiantur, nisi forte « aliqua de novo sibi competens exorta fuerit, vel is, qui voluerit eam « opponere, fidem facit iuramento, se postmodum ad illius notitiam « pervenisse » (Cf. Schmalzgr., in tit. 25, *De exceptionib.*, n. 21 et in tit. 28, *De Appell.*, n. 133; Reiff., in tit. 28, *De Appell.*, n. 321; Pirrhing, in tit. 2, *De foro Comp.*, n. 204 et in tit. 28, *De Appell.*, n. 269).

12. Facta, quae exceptionem propositam respiciunt, in re nostra sunt clara. Capitulum tantummodo post litem contestatam suspicionis exceptionem opposuit, cuius tamen causa, nominatio nempe Praepositi Ios. Conti, munere iudicis in causa fungentis, in haeredem fiduciarium et executorem testamentarium actoris Razzanelli, iam ante litem initam exstitit neque iuramento Capitulum fidem fecit huiusmodi factum post litem contestatam ad eius notitiam primo pervenisse. In sententia interloquutoria dicitur: « Vista la dichiarazione in data 20 marzo 1915 del « convenuto eccipiente, che, invitato entro congruo tempo a produrre « quanto credesse del caso a sostegno della sua eccezione, *nulla di « fatto produsse* ». Ideo, iuxta decretum Urbani III, excipiens non erat audiendus, ac proinde iudex recusatus haud supersedere tenebatur, nec rem arbitris dirimendam relinquere, prout ius regulariter requirit in casu exceptionis ad tramitem iuris propositae, sed meritò exceptionem declinatoriam simul cum aliis iudicibus incontinenter reiecit.

13. Praeterea, etiamsi nulla dici posset sententia interloquutoria diei 27 martii 1915, qua exceptio suspicionis reiecta fuit, inde tamen concludi nequit sententiam definitivam in causa principali fuisse nullam, quia ab illa sententia interloquutoria appellatum non fuit, sed Capitulum excipiens pergebat se sistere coram iudicum collegio in ulteriori processu. Nam ex non interposita appellatione ab ulteriori processu sanatur nullitas iudicii ex suspicione iudicis proveniens, ut docet Rota in *Argentina-Coadiutoriae* coram Ghislierio, decis. 20, par. 6, rec. 21, febr. 1631, n. 27; *Milevitana-Parochialis* coram Cerro, decisio 152,

par. 11, rec. n. 8; *Aretina-Cappellaniae* coram Carrillo, dec. 7, par. 7, rec. n. 4. Quod autem praepositus Maccarelli non appellavit ab ulteriori processu, patet ex eius declaratione die 30 martii 1915 ad Curiam seu Tribunal missa, quae ita se habet: « Benchè potessi interporre « appello alla S. Rota contro il decreto di codesto Tribunale, col « quale ha respinto la eccezione di suspicione da me avanzata contro « il giudice assessore D. Giuseppe Conti, pure invio in doppio origi- « nale la risposta al libello Razzanelli, attendendo il giudizio ». Iuri appellandi, nempe, a sententia interloquutoria renunciavit, sicque a recusatione iudicis recessit: defensiones suas tribunali exhibuit, et ab eo sententiam expectavit: iudicem suspectum, igitur, acceptavit. Neque vim renunciatae appellationis contra sententiam interloquutoriam diminuere valet declaratio eiusdem praepositi in eadem epistola facta qua ius sibi reservavit a sententia appellandi. Sanatio enim nullitatis ob causam legitimam suspicionis non pendet ab exercitio vel secus iuris appellandi a sententia definitiva, sed a voluntate litigantis, qua iudicem suspectum se acceptare indicat. Haec vero voluntas in casu nostro sufficienter manifestata est a Capitulo excipiente in renunciato iure appellandi ab ulteriori processu in illa instantia ubi sedit iudex suspectus.

14. Nullum vero fundamentum habet alterum caput accusationis a parte appellante propositum, de iure nempe defensionis ipsi denegato. Ex declaratione enim praesidis tribunalis dioecesani apparet parem facultatem tum Capitulo convento tum actori fuisse factam iura sua tuendi. Scribit dictus praeses die 20 decembris 1916: « Il Tribunale... accordò « congruo tempo alle parti per produrre in doppia copia scritta le pro- « prie ragioni, indi, scambiate fra le parti queste ragioni, ossia la prin- « cipale, assegnò congruo tempo perchè ciascuno ribadisse le argo- « mentazioni avversarie. Difatti a dì 30 marzo 1915 le parti avevano « presentato al Tribunale le proprie defensionali. A dì 7 aprile queste « defensionali furono per ordine del presidente scambiate in copia ori- « ginale alle parti. L'attore produsse la sua risposta il 7 maggio 1915, « il convenuto invece non la produsse, sebbene questo giorno era stato « stabilito come ultimo termine, quindi (con lettera in data 8 maggio), « fu invitato a dire se aveva o no altro da addurre a cognizione del « Tribunale in merito alla defensione Razzanelli, ed egli rispose con la « nota del 10 maggio 1915 dicendo: 1) di aver già esaurientemente rispo- « sto, 2) di riservarsi, ecc., quando sarà a sua cognizione la *conclusionale* ».

15. Ex hisce factis incontroversis patet: *a*) elapso termino pro responsione facienda Capitulum nihil respondisse; *b*) et invitatum a Tribunali

ut explicite declararet an respondere voluerit, iure respondendi renunciasse, quia argumentis actoris per primam suam scripturam satis responsum fuisse censuit. Simul, utique, postulavit, implicite saltem, ut responsio actoris sibi nota fieret, cui replicandi facultatem praetendebat. At replicandi facultates ad ius substantiale defensionis, prout de iure naturae requiritur, ex sese non pertinet. Tantummodo si aliqua omnino nova in responsione alterius partis deducta fuerint, quae novum et probabile fundamentum praeberent sententiae sibi adversae, potest litigans replicandi facultatem, tamquam ius substantiale defensionis, sibi vindicare. Huiusmodi autem circumstantia noviter deductorum in responsione actoris non habetur, neque id probare Capitulum tentavit. Quod autem actor in cursu istius responsionis olivae ramum porrexit, haud alienum se monstrans contractus rescissioni, quo via aperta videretur ad concordiam inter partes ineundam, ad quaestionem nostram non pertinet, quae unice de iure substantiali defensionis rei conventi in lite agenda vertitur. Coeterum, de concordia facienda ante litis ingressum frustra actum est, nec prudens agendi ratio id iterum in cursu litis tentari suadebat

Ex neutro accusationis capite, igitur, de nullitate sententiae dioecesanae constat.

16. Quod ad meritum causae spectat, quaestio agitur de contractu locationis conductionis, qui est « contractus consensualis bonae fidei, « quo usus rei, vel opera personae, conceditur alteri pro certa mercede » (Pichler, lib. 3, tit. 18, *De locat. et conduct.*, n. 3 cum communi).

17. Utpote *consensualis*, solo partium consensu exterius manifestato perficitur (Reiff., lib. 3, tit. 18, n. 2; D'Annibale, tom. 2, n. 488); ad validitatem eius, nempe, non requiritur instrumentum (De Luca, *De Locat.*, disc. 16, n. 5, et in Summ., n. 12) quod « ad solam meliorem proba- « tionem efficacioremque obligationem, ac magis promptam exsecutionem « fieri solet » (De Luca, *De regalib.*, disc. 81, n. 2).

18. Utpote contractus *bonae fidei*, benignam interpretationem admittit secundum aequum et iustum, ita ut iudex multa possit arbitrari quae secundum bonam contrahentium fidem contractui inesse censentur, licet verbis non fuerint expressa: nimis lati enim solent esse termini huiusmodi contractuum bilateralium, ut omnia utrinque onera ab initio a contrahentibus determinate exprimi possint. Glossa, in cap. *Venerabilis* v. *Bonae fidei, De exceptionib.;* Abbas, ibid. n. 15 seq., Engel. in tit. *De pactis* 35, n. 18, 19. Ad rem Reiffenstuel, lib. 1, tit. 35, *De pactis*, n. 119: « Contractus bonae fidei dicuntur qui obligant secundum verba ex aequo « et bono intellecta... ut sunt emptio, venditio, locatio », etc. Atque ex hisce contractibus dicitur generari actio bonae fidei. Et sub n. 127,

postquam plures esse differentias asseruit inter contractum stricti iuris et bonae fidei, prosequitur: « Prima est quod in contractibus bonae fidei, « si lis oriatur, iudicium feratur ex aequo et bono, etiam ultra id quod « nominatim in contractu a partibus conventum est (§ *In bonae fidei* « *Instit. de actionib.*). Dummodo sit tale, quod si contrahentibus in « mentem venisset, utrique expressissent, arg. I. *Quia tantundem* ff. *De* « *Negot. gest.* ». Cf. Pichler, lib. 3, tit. 18, *De Locat. conduct.*, n. 21; et lib. 2, tit. 1, *De actionib.*, n. 22.

19. Inter obligationes locatoris enumerantur sequentes: primo, liberum rei locatae usum modo et tempore per conventionem determinato (conductori) concedere; secundo, ea quae in re locata indigent reparatione, ita reparare ut usus non impediatur (Pichler, lib. 3, tit. 18, *De locat et cond.*, n. 11). In *Iure Rom.*, I, *Ex conducto*, 15, 8, *Si in lege*, 24, § 4, I, *Si merces*, 25, § 1 et 3, f. h. t. Cf. Reiff., tit. 18, *De locat. et conduct.*, n. 30; D'Annibale, tom. 2, n. 488 ed 3; Wernz, tom. 3, par. 1, n. 266, § VII).

20. Si vero per locatorem steterit quominus conductor tempore modoque determinato re conducta frui nequeat, tenetur ad refundendum pretium (si quidem acceperit), et simul ad interesse (Reiff., loc. cit.). Item D'Annibale, l. c.: « Si is (conductor) non potuerit uti re locata ... « mercedem non solvit pro rata temporis ... Sin demum facto locatoris, « siquidem voluntario, ... is nedum mercedem non exigit, sed conductori « refundere, praestare debet quod eius interest ». Idem Pichler h. t., n. 17: « Si ex culpa locatoris, non tenetur solvere pro illo tempore, quo « usus non est re conducta ».

21. Eadem substantialiter circa locationem praescribuntur in iure civili italico. Nimirum, *a*) instrumentum non requiritur ad contractus validitatem, siquidem inter essentialia contractus, sub art. 1104 seq. recensita, non reperitur. Praxis etiam confirmat, quae sinit in publicis tabulis referri denunciationes contractus verbalis a locatore tantum signati.

b) Quoad obligationes locatoris statuit art. 1575: « Il locatore è « tenuto per la natura del contratto e senza bisogno di speciale stipu- « lazione 1) a consegnare al conduttore la cosa locata; 2) a mantenerla « in istato di servire all'uso per cui venne locata »; art. 1576: « Il loca- « tore è tenuto a consegnare la cosa in buono stato di riparazioni di « ogni specie »; art. 1580: « Se durante la locazione la cosa locata ha « bisogno di riparazioni urgenti e che non possono differirsi fino al « termine del contratto, il conduttore deve soffrire, qualunque sia l'in- « comodo, ecc. Se però tali riparazioni continuano oltre i venti giorni,

« viene diminuito il prezzo della locazione proporzionalmente al tempo « ed alla parte della cosa locata di cui il conduttore è rimasto privo ».

Ad rem Pacifici-Mazzoni (*Ist. Dir. Civ.*, tom. 5, n. 164): « La cosa « deve essere consegnata in buono stato di riparazioni di ogni specie « (art. 1576) e in stato di servire all'uso, per cui venne locata (arg. « art. 1575, 2); perocchè altrimenti mancherebbe l'oggetto formale del « contratto, il godimento della cosa. Se la cosa si trova in tale stato, è « questione di fatto, da sciogliersi avuto riguardo alla natura della cosa, « e all'uso per cui venne locata, e qualche volta ancora alla condizione « dei luoghi e perfino delle persone. L'obbligo di riconsegnare la cosa « in buono stato di riparazione di ogni specie e in stato di servire all'uso « per cui venne locata, importa che il locatore vi faccia le riparazioni « necessarie al tempo della consegna. Egli deve farvi le riparazioni di « ogni specie: non solo le straordinarie e le ordinarie propriamente dette, « ma eziandio le piccole riparazioni che per uso sono a carico del con- « duttore ».

22. Haud praetereunda duximus in hac materia legis civilis hodiernae praescripta; nam, licet forum ecclesiasticum iure suo proprio regatur, normam iudicandi, tamen, ubi sacri canones vel deficiunt vel dubii sunt, a iure civili desunt, iuxta ea quae decernit Lucius III in cap. 1, *De novi operis nunciatione.* Ait enim: « Quia vero, sicut humanae leges non « dedignantur sacros canones imitari, ita et sacrorum statuta canonum « *priorum principum constitutionibus adiuvantur* ... praesentibus literis « mandamus, etc. ... negotium ipsum secundum *legum* et canonum sta- « tuta ... non differas terminare. Nam quum te credamus *in utroque iure* « *peritum,* securius diximus causam per tuam sollicitudinem terminari ». Quod confirmatur etiam ex aliis locis Corporis Iuris, uti in cap. *Dilecta, Nos Igitur, De confirm. utili;* cap. 1, *De emption. et vendit.;* cap. *Nos quidem,* § fin. *De Testam;* cap. *Inter alia,* 6, *De Immunit. ecclesiast.* Unde Fagnanus, in cap. *Cum esses,* n. 18, *De Testam.*, ait: « Ubicumque « non reperitur aliqua dispositio iuris civilis expresse immutata a iure « canonico, non debemus inducere discrepantiam inter ius canonicum « et ius civile: imo lex civilis servari debet etiam in foro Ecclesiae; ut « cap. 1 et ibi Abbas n. 3 et Ioan. Andreas et aliis communiter ». Et in cap. *Super specula,* n. 30, cum aliis dicere non dubitavit: « Legista sine « canonibus parum valet, canonista sine legibus nihil ». Cfr. Reiff., Proemium, n. 224 seq.; Pirrhing., tit. *De Constit.*, n. 81.

23. Haec vero intelligi debent de iure civili hodierno, nisi agatur de interpretatione legis ecclesiasticae, quae iure antiquo romano vigente lata est, vel de iis legibus Caesareis quae inter canones receptae sunt, et

quodammodo canonizantur, ac proinde veluti sacri canones, potius quam leges civiles, habendae sunt. Cfr. Reiff., Proem., n. 78 et 227. Ideo enim ius civile supplere potest iuris canonici defectui, quia legitima auctoritate conditum est, cui in re temporali obsequium debetur: huiusmodi vero auctoritas legitima est profecto illa hodierna, cui reapse subiicimur. Ad rem D'Annibale, tom. 1, n. 201, ed. 3: « Cum utraque potestas « a Deo sit, et ad eumdem finem (i. e. modo superius explicato) tendat, « foventur mutuo; eapropter, quoties materia communis est utriusque « iuris, ius civile suppletur ex iure canonico; et contra, quod iuri cano- « nico deest, suppletur ex iure civili. Non quidem romano quod olim « viguit, sed quod nunc viget praeter quam si agatur de his legibus « quae in ius canonicum translatae sunt, quippe quae non amplius « leges, sed canones dicendae sunt. Nihilominus, ius canonicum, quando « ex iure civili capit interpretationem, non ex eo quod nunc viget, sed « ex iure communi interpretandum est; quia hoc imperante condi- « tum fuit ».

24. *Ad factum quod attinet.* Termini contractus inter actorem et Capitulum initi in epistola illius ad Capitulum missa die 19 ian. 1910 declarantur, qui a Capitulo in responsione die 22 eiusdem mensis facta acceptati fuerunt, excluso tantummodo iure conductoris sive sublocandi sive aedificium substantialiter mutandi sine eiusdem Capituli consensu. Scribit Canonicus Razzanelli in dicta epistola: « A norma delle pratiche « corse rivolgo al Rev. Capitolo la domanda per ottenere a titolo di « locazione la già Chiesa di S. Giovanni, attualmente tenuta dal Muni- « cipio con scadenza al prossimo agosto. Lo *scopo* mio è di *ritornare in « qualche modo questa Chiesa al culto, per il che occorrono alcuni restauri « e il piancito nuovo,* essendo l'attuale affatto rovinato. Quando tutto « sia messo *in buono stato come deve essere un locale che si alloga*, sono « disposto pagare il canone annuo stesso pagato fin qui dal Municipio, « fissando la durata almeno di sette anni da cominciare col prossimo « agosto ».

25. Onera, itaque, a Capitulo in contracto ineundo assumpta, et ante traditionem aedificii in manus conductoris adimplenda, erant: 1) pavimentum novum substruendi, 2) alias reparationes faciendi « (alcuni « restauri e piancito nuovo) » et 3) totum aedificium ad bonum statum reducendi, prout in re locata fieri solet. Et haec quidem omnia intelligenda erant relate ad scopum actoris, nempe, ut aedificium, olim ecclesia consecrata, aliquo modo de novo adhiberetur ad cultum divinum promovendum. Et quaeritur an, attentis huiusmodi conductoris scopo et natura contractus ipsius, inter onera a Capituli locatore assumpta

recenseri debeat dealbatio parietum, de qua in terminis contractus non fit expressa mentio. Huic quaestioni affirmative respondendum est. Nam scopus conductoris, licet indeterminate expressus « (ritornare in qualche « modo questa Chiesa al culto) », quocumque tandem modo intelligatur, sive de spectaculis cinematographicis quibus res fidei et morum illustrarentur, sive de alio modo pietatem fidelium erga Deum alendi, includit populi convocationem in aedificio locato, et parva spes haberi poterat ut ibi populus convenire voluerit, dum in statu pessimo et indecenti parietes remanerent.

26. De huiusmodi conditione parietum ita sub iuramento, ad rei veritatem exponendam, loquitur Architectus Vinc. Zigari, a Canonico Razzanelli an. 1916 vocatus ut de statu parietum referret: « Le pareti « della Chiesa trovansi in cattivo stato, sia in rispetto all'intonaco, che « manca in molte parti, sia per *l'imbiancatura, che non è stata eseguita « da epoca certamente superiore ai dieci anni:* dallo stato delle pareti « stesse ho potuto inoltre rilevare che, tranne pochi rappezzi di into- « naco eseguite al basso di esse, nessun altro lavoro è stato fatto per « migliorarne *le condizioni deplorevoli*; lo stato generale del locale, poi, « è tale da renderlo assolutamente inadatto a proiezioni luminose, *man- « cando esso di ogni decenza e proprietà* ».

Haud aliter parietum conditio exhibetur in contractu sublocationis inter Canonicum Razzanelli et Municipium die 11 augusti an. 1915 factae; ibi sub num. 4 legitur: « Il Comune prende in consegna il locale nelle « condizione nelle quali trovasi presentemente, e cioè con il pavimento « costruitovi di recente ed in buono stato, ma con le pareti in parte « stonacate, mancanti di colore e con numerosi strappi che in alto ven- « nero già stuccati dal Comune a proprie spese al fine di servirsi del « locale ad uso di magazzino pel grano ». Et duos menses post captam possessionem aedificii locati, Canonicus Razzanelli scripsit in Memoriali ad Curiam misso: « considerando che nel contratto non si era « fatta menzione ... dello stato assai sconcio delle pareti interne ... ».

27. Supposito vero, quod ad usum, ad quem destinatum fuerat aedificium locandum, necessaria fuit parietum dealbatio, ex natura ipsius contractus sequitur, iuxta ea quae superius in iure exposita sunt, onus dealbandi Capitulo locatori incubuisse. Locator enim debet « liberum « rei locatae usum modo et tempore per conventionem determinato « concedere, et ea quae in re locata indigent reparatione, ita reparare « ut usus non impediatur » (Pichler, l. c.); seu, ut statuit ius italicum: « Il locatore è tenuto a consegnare la cosa in buono stato di ripara- « zioni di ogni specie (art. 1576). Mantenerla in stato di servire all'uso

« per cui venne locata » (art. 1575), et id quidem, « senza bisogno di « speciale stipulazione ».

28. Non obstat quod in instrumento ab utraque parte subscripto, dealbationis parietum nulla mentio facta fuerit, quia, prout supra vidimus, contractus consensualis et bonae fidei, uti contractus locationis, non indiget instrumento, quod ad solam eius probationem de more adhibetur, et iuxta aequum et iustum interpretandus est, etiam ultra id quod nominatim conventum fuerit (Reiff., lib. 1, tit. 35, *De pactis*, n. 127). Praeterea, in ipso instrumento a partibus subscripto, refertur ad terminos contractus iam consensu partium die 22 ianuarii 1910 initi, qui, uti dictum est, onus dealbandi parietes ex parte Capituli implicite includit.

29. Ex *forma*, deinde, modificationis contractus a Canonico Razzanelli die 24 nov. an. 1910 Capitulo propositae, patet mentem conductoris fuisse onus dealbandi parietes ad Capitulum spectasse. Tunc, enim, proposuit ut Capitulum ipsi solveret libellas 200 ad parietes dealbandos, et praeterea tempus locationis ad 12 annos extenderet, et clausulam restrictivam « per ritornarla in qualche modo al culto » a terminis contractus auferret. Addit patronus Capituli, actorem simul se paratum praestasse ad pavimentum suis sumptibus reficiendum: quod, etsi ex actis directe non constet, ab altera parte non negatur. Dato, igitur, quod hoc verum sit, patet actorem, ulteriores concessiones a Capitulo postulantem - extensionem locationis ad 12 annos et liberiorem usum aedificii, - si onus dealbandi parietes ex praevio contractu ad ipsum potius quam ad Capitulum spectasse censuisset, ducentas libellas non ad parietes dealbandos petiisset, sed ad partem sumptuum in pavimento reficiendo, quod onus ad Capitulum indubie spectabat, utpote expressa mentione in terminis contractus ab eodem acceptatis determinatum.

30. Denique, ipsum Capitulum fassum est se obligatum fuisse ex pactis initis ad parietes aedificii locandi dealbandos. Scribit, enim, Praepositus Capituli in epistola ad actorem missa die 1 aprilis an. 1913: « Per quello poi che si riferisce alla ex-Chiesa di S. Giovanni locatale, « il Capitolo non si è rifiutato nè si rifiuta di eseguire i restauri secondo « i patti. Che se non l'ha fatto fin qui per la parte meno importante, « Le è ben nota la ragione, cioè la mancanza di mezzi dopo aver soste- « nuto l'ingente spesa per rifare il pavimento. Se V. S. avesse pagato « le 100 lire d'affitto scaduto fin dal maggio 1912, la cosa sarebbe andata « diversamente, perchè il Capitolo avrebbe potuto disporre di quella « somma per completare i famosi restauri ». Illo tempore, vero, quaestio

principalis inter actorem et Capitulum de parietum dealbatione agebatur. Pavimentum enim iam refectum erat, ut ex mox relata epistola liquet. Porro, Capitulum ignorare non potuit actorem duos circiter menses post captam possessionem rei locatae protestationem formalem apud Curiam edidisse, Capitulo communicandam, et Praeposito Capituli reapse communicatam, circa dilatam huius oneris ex parte Capituli adimpletionem, et ab hac protestatione actorem non resiluisse. Ideoque confessio obligationis ex parte Capituli alias reparationes faciendi iuxta pacta inita, ad parietum dealbationem necessario referebat.

31. Neque dici potest conductorem iuri suo renunciasse per captam possessionem rei locatae antequam parietes dealbati fuerunt. Nam huius facti Canonicus Razzanelli sufficientem et rationabilem explicationem exhibet in dicta solemni protestatione diei 22 iulii an. 1911, qua excluditur quaevis iuris renunciatio: scribit enim: « nell'adunanza di detto « giorno (i. e. della consegna, 12 maggio 1911) il Rmo Presidente Mac- « carelli, nel leggersi l'atto relativo, da esso minutato, con decorrenza « del 12 maggio stesso, dichiarò che non si era potuto eseguire l'im- « biancatura delle pareti, perchè, per i segni di pittura in affresco « che vi si vedono qua e là, sebbene in cattivo stato, avendone inter- « pellato l'Architetto Castellucci, aveva questo risposto di tenere so- « speso fino alla sua venuta qua, che sarebbe stata fra una ventina « di giorni ».

Persuasus, nempe, rationibus a Capitulo adductis, sperabat intra paucas hebdomadas restaurationes pactas ad effectum fore perductas: quo temporis intervallo uti potuit ad spectacula cinematographica paranda, quae in aedificio locato exhibenda proposuerat. Transactis vero duobus mensibus, et re adhuc infecta, protestatus est circa moras inductas ad iura sua versus Capitulum tuenda.

32. Huic tamen pacto de parietum dealbatione conductor implicite renunciavit, aedificium Municipio sublocando. Eatenus enim ad dealbationem parietum Capitulum tenebatur, quatenus ad finem praefinitum contractus necessaria erat: hic vero finis, utraque parte consentiente, in sublocatione mutatus est, et aedificium locatum destinatum est pro reliquo tempore contractus ad usum granarii, ad quem parietum dealbatio non requiritur.

Dum igitur, DD. Auditores, secundo dubio respondentes, decernunt Capitulum teneri favore Canonici Vict. Razzanelli parietes dealbare aedificii eidem locati, hanc obligationem omnino cessasse intelligunt a die incoeptae sublocationis, attentis praesertim: 1) quod terminus sublocationis coincidit cum termino locationis prius initae, et 2) quod conductor,

ut infra declarabitur, nullum ius habet ob impeditum usum rei locatae ut tempus locationis extendatur.

33. Quod ad tertium dubium attinet. A quanam die incipere debeat favore Capituli solutio pensionis pro locatione debitae notandum est pensionem pro locatione debitam esse a prima die initae actualis locationis seu captae possessionis rei locatae. Ab inita enim locatione actuali praesumitur haberi fruitio rei locatae, et fruitioni eiusdem respondet debitum correlativum pensionis a conductore locatori solvendum. De hac die conventum fuit inter partes in instrumento locationis, et designata fuit dies 12 maii 1911, qua die Canonicus Razzanelli possessionem reapse cepit rei locatae. Tantummodo virtute huius possessionis captae, qua evasit actualis conductor, an. 1915 aedificium Municipio, consentiente Capitulo, actualiter sublocare potuit. Nullum novum pactum eo tempore cum Capitulo initum fuit, sed derogatum solummodo fuit conditioni secundae contractus prius initi, qua vetabatur sublocatio: « il Capitolo ... derogando alla seconda condizione, ecc., soltanto per « ciò che riguarda il subaffitto ». Per se, igitur, debita erat pensio pro re locata a die 12 maii 1911.

34. Exoneratur vero actor a solutione huius pensionis a die 12 maii an. 1911 usque ad diem 11 augusti 1915, iuxta iuris praescripta superius declarata, quia toto hoc tempore re locata uti non poterat ad scopum in pactis praefinitum, idque ex facto Capituli locatoris, quod parietum dealbationem, ad dictum scopum necessariam, exsequi detrectaverat. Si per locatorem steterit, uti loquuntur Canonistae supra citati, quod usus rei locatae impediatur, conductor pro rata temporis a solutione pretii absolvitur, et si illud iam solverit, idem ipsi cum interesse restituendum est. Et ius civile italicum, art. 1580: « Se tali riparazioni « (quibus nempe impeditur usus rei locatae) continuano oltre venti « giorni, viene diminuito il prezzo della locazione proporzionalmente al « tempo ed alla parte della cosa locata di cui il conduttore è rimasto « privo ». Et si totaliter usus rei locatae impediatur, remissio fit totius pretii pro rata temporis, uti arguit Franciscus Ricci (*Dir. Civ.*, vol. 8, n. 84).

35. Iamvero, a die incoeptae locationis, 12 maii 1911, ad diem 11 augusti 1915, quando aedificium per contractum sublocationis ad usum granarii cessum fuit Municipio, totaliter impeditus fuit usus rei locatae ex parte conductoris, idque rationi conditionis non adimpletae a Capitulo locatore, prout supra explicatum est. Usus enim rei locatae non habetur ex eo quod apparatus cinematographicus cum accessoriis conductor ibi deposuerat, ut praeparatio fieret ad spectacula exhibenda,

cum id nihil ipsi profuerit, nisi ipsa spectacula locum habere potuerint. Solutio, igitur, pensionis favore Capituli pro locatione debitae incipere debet a die quo actor aedificium Municipio sublocavit, seu a die 11 augusti an. 1915. Actor, tamen, ius non habet ut contractus extendatur ultra septennium conventum, cum in neutro iure, ecclesiastico vel civili, huiusmodi contractus extensio ob impeditum usum rei locatae concedatur.

36. Quoad quartum dubium de damnis et expensis, dicendum est ex actis non constare sive de damnis actori illatis sive de expensis ab altera parte reficiendis. Petenti enim a iudice refectionem damnorum vel expensarum onus incumbit probandi 1) damna sibi illata esse, 2) et quidem ex culpa iuridica rei conventi; et expensas similiter ab eo solutas fuisse ex culpa eiusdem, vel saltem favore illius (Cap. *Si culpa tua,* 9, tit. 36, *de iniur. et damn. dat.,* lib. 5, X; D'Annibale, tom. 2, n. 201, cum nota 20; Rota, in *Thelesina - Refect. Damnor.* coram Prior, die 4 aprilis 1916). In casu nostro neque damna sibi illata fuisse, neque expensas ratione praecise contractus locationis ab eo solutas fuisse probavit actor. Ratio etiam lucri cessantis a scopo contractus ab illo initi excluditur, cum non lucri causa, sed ad divinum cultum aliquo modo promovendum factus fuerit. Utensilia, deinde, ad proiectiones luminosas faciendas, adversario asserente, et actore non contradicente, non ad finem huius contractus comparaverat, iisdemque contractu durante alibi usus est.

37. Hisce omnibus tum in facto tum in iure perpensis, Nos infrascripti Auditores de turno, pro Tribunali sedentes, Christi Nomine invocato, et solum Deum prae oculis habentes, decernimus et declaramus et definitive sententiamus, singulis propositis dubiis ita respondentes:

Ad I. *An constet de nullitate sententiae diei 5 aug. 1915 a Curia Biturgen. prolata: Negative.*

Ad II. *An teneatur Capitulum favore Canonici Victoriani Razzanelli parietes dealbare aedificii eidem locati: Affirmative, iuxta modum in sententia declaratum.*

Ad III. *A quanam die incipere debeat favore Capituli solutio pensionis pro locatione debitae: A die 11 aug. 1915.*

Ad IV. *1) An et 2) in quanam mensura teneatur Capitulum favore Canonici Razzanelli damna et expensas reficere in casu: Negative ad primam partem; ad secundam provisum in primo.*

Declaramus praeterea, firma manere ea quae a iudicibus prioris instantiae circa expensas processus decreta sunt, et condemnamus Capi-

tulum reum conventum ad omnes expensas iudiciales huius instantiae solvendas, exclusis tamen honorariis patroni adversi.

Ita declaramus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim cap. 3, sess. XXV, *De ref.*, Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis opportuna et efficacia pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in Sede Tribunalis S. R. Rotae, die 27 aprilis 1917.

Ioannes Prior, *Ponens.*
Aloisius Sincero.
Fridericus Cattani Amadori.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 30 maii 1917.

Sac. T. Tani, *Notarius.*

ACTA OFFICIORUM

SECRETARIA STATUS

In officiali *Codicis Iuris Canonici* editione nonnullae irrepsere mendae, quas Ssmus in audientia infrascripto Cardinali hodie concessa corrigendas prout sequitur praecepit:

Can.	54, § 1	*legatur:*	vitio subreptionis aut obreptionis nullum
»	120, § 2	»	supremi religionum iuris pontificii Superiores, Officiales maiores Romanae Curiae
»	306	»	Paschatis, Ascensionis, Pentecostes
»	325	»	cum throno ac baldachino et iure
»	344, § 2	»	Religiosos autem exemptos Episcopus
»	421, § 1, n. 4	»	inserviunt ad normam can. 412, § 2.
»	544, § 3	»	religionis postulatu aut novitiatu
»	600, n. 1	»	visitantibus vel aliis Visitatoribus
»	628, n. 1	»	Ordini vel Sanctae Sedi, ad normam
»	681	»	serventur, congrua congruis referendo, praescripta
»	822, § 1	»	ad normam iuris, salvo praescripto can. 1196.
»	956	»	religioso professo de quo in can. 964, n. 5.
»	1227	»	electio sit nulla
»	1249	»	celebretur, sub dio aut in quacunque
»	1252, § 4	»	cessat, excepto tempore Quadragesimae, nec pervigilia
»	1301, § 1	»	in forma iuris civilis valido
»	1557, § 2, n. 1	»	contentiosis, salvo praescripto can. 1572, § 2;
»	1599, § 2	»	causas de quibus in can. 1557, § 2 aliasve quas
»	1840, § 3	»	Iudex in decreto quo, non servata iudicii forma, vel reiicit
»	1913	»	non datur distincta appellatio
»	2182	»	can. 467, § 1, 468, § 1, 1178, 1330–1332, 1344
»	2237, § 1, n. 2	»	Censuris Sedi Apostolicae reservatis;
»	2237, § 1, n. 3	»	poenis inhabilitatis ad beneficia
»	2265, § 2	»	nisi positus fuerit ab excommunicato vitando vel ab alio excommunicato post

Ex aedibus Vaticanis die 17 mensis octobris anni 1917.

PETRUS Card. GASPARRI,
a Secretis Status.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE DEI RITI

Martedì, 30 ottobre 1917, nel Palazzo Apostolico Vaticano, con l'intervento degli Emi e Rmi Signori Cardinali e col voto dei Rmi Prelati officiali e dei Consultori teologi, si è tenuta la Congregazione *Preparatoria* per discutere il dubbio sopra l'eroismo delle virtù del Venerabile Servo di Dio Antonio Maria Gianelli, Vescovo di Bobbio, fondatore dell'Istituto delle Figlie della Madonna dell'Orto.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre, in esecuzione del « Motu Proprio » *Cum Iuris Canonici* del 15 settembre p. p., si è benignamente degnato di istituire la Commissione Pontificia per l'interpretazione del Codice di Diritto Canonico, nominandone Presidente l'Emo e Revmo Signor Cardinale Pietro Gasparri ed annoverando fra i componenti dell'anzidetta Commissione gli Emi e Revmi Signori Cardinali: Gaetano de Lai, Vescovo di Sabina; Basilio Pompilj, Vescovo di Velletri; Guglielmo Van Rossum, Gaetano Bisleti, Filippo Giustini e Michele Lega.

Alla medesima Commissione Sua Santità ha assegnato come Segretario Monsignor Luigi Sincero e come Consultori i Monsignori: Benedetto Melata, Guglielmo Sebastianelli, Serafino Many, Salvatore Luzio, Evaristo Lucidi, Carlo Salotti, Augusto Boudinhon; i Revmi Padri: Benedetto Ojetti d. C. d. G.; Pietro Bastien, dei Benedettini Cassinesi; Michele Sleutjes O. F. M.; Gioacchino da S. Simone Stock, dei Carmelitani Scalzi; Pietro Vidal d. C. d. G. e il Revmo Don Dante Munerati, dei Salesiani di Don Bosco.

Parimenti con Biglietto della Segreteria di Stato il Santo Padre si è degnato di nominare:

25 ottobre 1917. L'Emo signor Cardinale Donato Sbarretti, *Protettore dell'Istituto delle Suore di Misericordia di Denver.*

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di nominare:

Protonotario apostolico ad instar participantium:

2 ottobre 1917. Mons. Giuseppe Pompili, Vicario Generale di Costantinopoli.

Prelati Domestici di S. S.:

19 luglio 1917. Mons. Carlo Piffoux, della diocesi di Porto Luigi.
25 agosto » Mons. Magno Niedermair, della diocesi di Augusta.
12 ottobre » Mons. Marco Mathieu, della diocesi di Orano.
13 » » Mons. Giacomo Gloven, della diocesi di Leeds.

ONORIFICENZE

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Commenda con placca dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

23 ottobre 1917. Al sig. Guglielmo Enrico Dunn, Lord Mayor di Londra.

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

24 agosto 1917. Al sig. cav. Enrico Marrel, dell'archidiocesi di Lione.
19 ottobre » Al sig. Lidy Wassané Zémanel, Console di Etiopia ad Asmara.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

19 luglio 1917. Al sig. Ferdinando André, della diocesi di Porto Luigi.
10 ottobre » Al sig. Raimondo De Basterra y Zábala, già addetto all'Ambasciata di Spagna presso la S. Sede.
19 » » Al sig. Leone Robin, dell'archidiocesi di Lione.
» » » Al sig. Adriano Guitton, della medesima archidiocesi.
» » » Al sig. Enrico Maitre, della diocesi di Digione.
20 » » Al sig. ing. Luigi Gulli, dell'archidiocesi di Bologna.
» » » Al sig. Antonio Pederzini, della medesima archidiocesi.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

13 ottobre 1917. Mons. Pietro Alesch.
» » » Mons. Giovanni Battista Grosso, dell'archidiocesi di Torino.

13 ottobre 1917. Mons. Vincenzo Chimenti, della diocesi di Cefalù.
» » » Mons. Roberto Guagnoni, dell'archidiocesi di Corfù.
» » » Mons. Giovanni D. V. Ruggero, della medesima archidiocesi.
» » » Mons. Francesco Maybaum, dell'archidiocesi di Colonia.
» » » Mons. Andrea Cesarano, dell'archidiocesi di Amalfi, promosso da Cameriere d'onore in abito paonazzo.
15 » » Mons. Elia Simorre, della diocesi di Costantina e Ippona.
» » » Mons. Pompeo Petroncini, della diocesi d'Imola.

Cameriere d'onore extra Urbem *di S. S.:*

13 ottobre 1917. Mons. Giovanni Castella e Marquet, della diocesi di Barbastro.

Cappellano d'onore extra urbem *di S. S.:*

20 ottobre 1917. Mons. Raffaele Gargiulo, della diocesi di Castellamare di Stabia.

Camerieri d'onore in abito paonazzo di S. S.:

13 ottobre 1917. Mons. Luigi Chiarelli, della diocesi di Ceneda.
» » » Mons. Gerardo Sprenger, della diocesi di Monastir.
» » » Mons. Enrico Jansen, dell'archidiocesi di Colonia.
16 » » Mons. Emanuele Gali Companioni, della diocesi di Cienfuegos.

Cameriere Segreto di Spada e Cappa soprannumerario di S. S.:

29 settembre 1917. Il sig. Conte Adriano Aloisi-Masella, promosso da Cameriere d'onore soprannumerario.

NECROLOGIO

Ottobre 1917. Mons. Alfonso Glorieux, Vescovo di Boise-City, Idaho (Stati Uniti d'America).
» » Mons. Giordano Zaninovic, dei Predicatori, Vescovo di Lesina.
» » Mons. Domenico Taccone-Gallucci, Arcivescovo titolare di Costanza di Scizia, Assistente al Soglio Pontificio.